

Előadói körút után

Beszélgetés Ábrahám Ambrus akadémikussal

Dr. Ábrahám Ambrus akadémikus egyetemi tanár, a JATE Általános Állattani és Biológiai Intézetének igazgatója sűrűn fordul meg külföldön, hiszen kutatásait és eredményeit régóta a tudományos világ érdeklődése kíséri. Nyáron járt Bulgáriában, Romániában és Frankfurtban, legutóbb pedig az Egyesült Államokból kapott meghívást.

A meghívás júliusban érkezett az Ohio Állambeli Dayton városából a Cox Szívutató Intézet igazgatójától a november 16-17-én tartandó Nemzetközi Symposiumra. A Symposium tárgya a baroreceptoroknak, vagyis az erek falában levő környéki vérnyomásszabályozó idegvégké-szülékeknek a magas vérnyomással kapcsolatos élet- és kórtani szerepe volt. Az egész világról ötven tudóst hívtak meg. A meghívásnak örömmel tettem eleget, miután közölték, hogy útiköltségemet és ellátásomat fedezni fogják. Főleg azért örültem, mert végre alkalmam nyílt arra, hogy azokkal az emberekkel találkozom, akikkel hosszú esztendőket során keresztül ugyanazon kutató területen dolgoztam, és olyan problémákkal foglalkoztam, amelyek engem több mint három évtizede foglalkoztatnak, s amelyek, mivel a szív- és érmebetegedésekkel a legszorosabb kapcsolatban állnak, gyakorlati szempontból is igen nagy érdeklődésre tartottak és tartanak számot, főleg azért, mert az ér- és szívmebetegedések száma ma világvonatközben is erősen megsaporodott: ezek a betegségek, mint mondani szokták, nép-betegséggé váltak.

Pillanatnyi szünet következik. A professzor hátra dől a székből, elgondolkodik, majd ismét fölém.

— Miután a vízumot megkaptam, november 13-án déltájban indultam a Feriegyi repülőtérre. Brüsszelben szálltam át, s egy hatalmas Sabena gépen indultam neki az Óceánra.

Tizenegy kilométer magasán 970 kilométer óránkénti sebességgel haladva nyolc óra alatt érkezünk meg New-Yorkba. A vám- és rendőrségi vizsgálatnál nem volt nehézség, legföljebb azon a két virágszálon akadtak fenn, amely nálam volt, azt hitték, mérgezett. New-Yorkból indultunk Daytonba. Ott egy hatalmas szálloda 11-ik emeletén kaptam szállást. Óriási amerikai stílusú építmény volt ez, olyan nagy helyiségekkel, amelyeknek a felhasználásával egy nagyobb méretű kongresszus is meg lehet rendezni, összes lakás-, ellátási, fogadási, autóparkirozási problémáival együtt.

— Milyen eredményeket hozott maga az előadásorozat?

— Mint már említettem, a symposiumra a világ minden részéről érkeztek, és 45 előadás hangzott el. Targyát azok a vizsgálatok és megfigyelések képezték, amelyek a magas vérnyomásra és ezzel kapcsolatban a környéki idegrendszernek vérnyomás-szabályozó működésére vonatkoztak. Az én előadásom november 17-én hangzott el „The structure of baroreceptors under pathological conditions in man” (A baroreceptorok szerkezete patológiás körülmények között az emberben) címmel. Előadásomban arra hívtam fel a kutatók figyelmét, hogy legújabb vizsgálataim értelmében a baroreceptorok degenerációja, a magas vérnyomás s az ebből származó megbetegedések között a legszorosabb kapcsolat áll fenn. Álláspontomat ötven eredeti diapozitívval világítottam meg, amelyek mind az én laboratóriumomban készültek, s amelyek egyrésze színes fotográfián alapult. Az előadást a hallgatóság rendkívül nagy tetszéssel, mondhatnám, csodálkozással fogadta, előadásom volt tudnillik az, amely az összes idevonnakkozó kutatómunka alapját, nevezetesen a baroreceptorok normális és kóros állapotban való legfinomabb szerkezetét tárta a hallgatóság elé.

— Ezzel le is zárult az amerikai utazás?

— Nem, Daytonból Columbus városán át Cleveland-be mentem. Columbusban megszaktítottuk utunkat, és megnéztük a hatalmas egyetemi várost, amelynek több mint 25 ezer hallgatója van, az óriás egyetemi klinikát és a rendkívül gazdagon felszerelt kutatóintézeteket. Az egyetem gyógyszerintézetében tartottam előadást. Cleveland-ben november 19-20-án a „Magasvérnyomás Társaság” tartotta évi találkozóját, amelyhez előadásorozatot kapcsolódott, s ezen is előadást tartottam. Majd meghívást kaptam Philadelphióba. A Pensylvaniai egyetem Élettani Intézetének igazgatója hívott meg. Itt egy 22 emeletes szálloda huszadik emeletén laktam. Ottartózkodásom ideje alatt kétszer is körülutaztam az USA-nak ebben a gyönyörű és legtörténelmibb levegőjű városában, gyönyörködtem a harminc-harmincöt emeletes felhőkarcolókban, az első svéd telepek érdekes stílusú házaiban, a már karácsonyi hangulatot idéző, kidíszített utcákban. Természetesen napjaim itt is tudományos intézetekben pergették. Három előadást tartottam az egyetemen és egy tudományos megbeszélést az Élettani Intézet dolgozóival.

— Milyen élményekre emlékszik vissza professzor úr, a legszívesebben?

— Sohasem felejttem el azt a tündéri látványt, amelyet egyik ismerőssel a város közepén a 28-ik emeleten levő lakásból néztem végig. Különösen pazar képet nyújtottak a különböző színes reklámok,

Dr. Ábrahám Ambrus akadémikus

és az a rengeteg ablak, amely egy-egy felhőkarcoló falán mint fénylő, apró szentjánosbogarak hatalmas tömege világított bele a már csendesülő, sötét éjszakába. Visszaautaztam 24-én kezdődött, New-Yorkon és Brüsszelben át Sabena-gépeken érkeztem meg 25-én a Feriegyi repülőtérre.

— Hasonlítható-e ez a külföldi út a régebben megtettekhez?

— Nagyon szép volt és érdekes ez az út, de merőben más, mint azok, amelyekhez eddig tettem meg. Az amerikai életforma teljesen más, mint az európai. Az emberek szótlannal rohannak egymás mellett, egymást abszolút nem érdeklik. Mindenki magára van utalva. Valóságos tanulmány egy-egy repülőter. Percekre menő gondolkodást igényel egy-egy feleletnek az analízisa és megértése, órákba kerül, amíg az ember megtanulja a lift és a televízió kezelését, a lámpák meggyújtását és eloltását, de ha az ember tudja a nyelvet és részben egy kis időt, minden megy kényelmesen és zavar nélkül, mint a karikacspás. Természetesen, egy ilyen előadói körút, mint az enyém volt, nem nyújt lehetőséget arra, hogy az ember tüzetesen megismerkedjen az amerikai életformával. De amit az egyetemeken és kutatóintézetekben láttam, az valóban rendes munkáról, eredményekről s az eredmények előéréséhez szükséges és bőséges anyagi támogatásról tesz tanubizonyságot.

Veress Miklós

Menza és vidéke

Hagyomány, amitől szívesen eltérnénk

Bárhová is kerül az ember, mindenhol megédesítik szürke hétköznapjait apróbb-nagyobb bosszúságok. Ezeket sokszor csak nevetünk, olykor szitkozódunk s persze megpróbálunk változtatni rajtuk.

Az egyetemi évek vitathatatlanul legnehezebben megemészthető emléke — olykor a szó szoros értelmében — a menza. Bár azt szokták mondani, mindent meg lehet szokni. Úgy látszik, vannak kivételek, mert elsőéves és végzős hallgatóink oly egyszerű egyetértésben átkozódnak, ha a menzára terelődik a szó, hogy öröm hallgatni.

De mi is történt a vendéglátóipar e sokat emlegetett mostoha gyermekével? Jobb memóriájú veterán egyetemisták talán még emlékeznek, hogy néhány éve máról-holnapra megjavult az ételek minősége. A választék nagyobb lett, a fogások, amelyek — bármilyen hihetetlenül hangzik is — izletesen voltak elkészítve, mennyiségileg is kielégítették az átlagétvágyukat. Pedig akkor sem csoda történt — ha annak könyvelőtük is el — csak államunknak az egyetemek és főiskolák részére nyújtott fokozott támogatása révén az egyetemi étkezdék is kedvezőbb anyagi helyzetbe kerültek. (Az egy főre fordítható összeg elérte a nyolc forintot.) Az anyagi támogatás azóta sem változott, de az étkeztetés színvonala annál inkább, sajnos negatív irányban. Kérdés: miért csökkent a választék, miért romlik a minőség? Hol a hiba?

— Az egyetemisták ügye, nekik kell tehát megvédeni saját érdekeiket — mondhatná joggal a kívülálló.

Igen ők védenek is. Többet reklámlálnak, mint ebédre, de sehol nem hallgatják meg őket.

— Az egyetemisták ügye, nekik kell tehát megvédeni saját érdekeiket — mondhatná joggal a kívülálló.

Igen ők védnek is. Többet reklámlálnak, mint ebédre, de sehol nem hallgatják meg őket.

— Az elmúlt hónapban — kezdi nyilatkozni Vörös Katalin — egy közvélemény-

kutatóst végeztünk a hallgatók körében. Az óriási számban beérkező panaszokat kivonatoltuk és a legáltalánosabbakat összegezve, beadvány formájában juttattuk el az illetékes szervekhez. Telték múltak a napok, de választ ezidáig nem kaptunk. Am nemrégiben összeült az Egyetemi Menza-bizottság, ahová meghívást kaptak a diákbizottságok képviselői is. Telve optimizmussal tettünk eleget a meghívásnak, naivan bizakodva, hogy panaszainkra legalább választ kapunk, ha nem is orvosolják azonnal. Minden pillanatban vártuk beadványunk tárgyalását, de ezt figyelmes csellel megelőzték, mert napirendre sem tűzték.

Legjobb védekezés a támadás

A tréfáskedvű menzai vezetőség ezzel szemben egy meglepetéssel rukkolt elő — folytatja Vörös Katalin.

Számszerű adatokkal bizonyították milyen károkat okoznak az ott étkező garázda elemek. Rongálják a be rendezést, udvariatlanok a kiszolgáló személyzettel, és ki tudja még mit nem csinálnának.

Hát igen. Ilyen haláltan az ifjúság. Miután minden földi jóval ellátják őket az eszményien udvarias menzai beosztottak, a magukból következő garázda elemek képesek rongálni a bütorokat, és gorombáskodni jéte-vőkkel. Szinte látom a jólakott ifjoncokat, akik telhetlenségükben az ebéd után a székekből kitéptet laticellel csillapítják farkasétvágyukat.

Beismerjük, a mi viselkedésünk is nagy sok kívánnivalót maga után. Hogy mindent az illetékesek elmondták, igazuk volt. De a mi panaszainkat miért nem hallgatják meg? Ezt nem lehet vállrándítással elintézni. Mert elképzelhető, hogy a kereskedelem nem szállít pontosan és nem mindig a kért árúkat. Tudjuk, hogy felmerülhetnek váratlan nehézségek. De ezért törődünk bele mindenbe? Mi ez a „minden”? Tessék meghallgatni! Csupa apróság. De kellemetlen apróság!

Kezdjük talán a higiéniaival. Sokszor bosszankodtunk a zsiros létől csöpögő tálcák és evőeszközök miatt. A

két szelet kenyér közül az egyik főtétlenül elazik a vízese tálcán.

Gyakran kapunk savanyúságként káposztasalátát. Ezt kézzel rakja a konyhai személyzet egy tagja tányéruunkra. Közben valamiért elhívják. Beletörli hát a kezét kétes tisztaságú kötényébe, majd visszatérve folytatja az adagok kiosztását.

És az ételek? Hogy a tézta összeragad az már fel sem tűnik. De azon még elproblémázunk mit is kezdjük a zsírtergerben uszó pörkölttel, ha csak két szelet kenyeret kapunk. De még jobban bosszankodtunk, amikor szeptember 30-án romlott csészárhúst kaptunk vacsorára. (Dicséretre legyen mondva a menzának, azóta a hídgvacsora kérdését megoldották.) De még mennyi javítanivaló van!

Sajnos a minőség javítása helyett „albizottságokat” hoztak létre, amelyek csak megfigyeléseket tehetnek (!), de nem gyakorolhatnak ellenőrzést. Az a komikus, hogy az albizottságok tagjai között diákok is vannak. A bizottság elsősorban kollégiumi nevelőkből, gondnokokból áll, akik bár jóindulatukkal támogatnak bennünket, mégsem azonosulhatnak velünk, hiszen nem ők a szenvedő alanyok, azaz nem étkeznek a menzán. MI egyébként is közvetlen kapcsolat megteremtését vártuk a diákság és a menza vezetősége között. Am most még egy láncszemmel bővült az amúgy sem rövid összekötő láncolat. Sok a panasz mindkét fél részéről.

Előlegezzünk bizalmat a menzának! Próbáljunk meg a legmesszebbmenőig ügyelni a rendre, legyünk udvariasak! Joggal kéri ezt tőlünk. Ezzel szemben mi is elvárjuk, hogy problémáink ne csak meghallgatásra találjanak (ami eddig még nem történt meg), de orvosolják is azokat!

Ne csak kézigyintéssel intezzék el mint az elmúlt évben, hanem tegyen meg mindent a „másik fél” is, hogy a megelégedés kölcsönös legyen. Mert igaz ugyan, hogy a menzára panaszok nem már tradíció, de ezzel a hagyománnyal szívesen szakítanánk. Vass I. Zoltán

Év végi számvetéskor

A három intézmény szakszervezeti bizottságainak tevékenysége

Felsőoktatási intézményeinkben a tanulmányi év még csak felébe közeledik, de az SzB számára most fejeződik be az év, most kell számot adni az elmúlt hónapok munkájáról és készülni 1966-ra, hogy a hibák és problémák feltárásával, a sikerek számbavételével még jobban fölkészülhessenek az új feladatokra. S hogy világosabban kitűnjék, milyen közös nehézségek, illetve eredmények jelentkeztek a végéhez közeledő évben, most a Szegedi Egyetem kerekasztalához ültetjük a szakszervezeti bizottságok vezetőit, had álljanak egymás mellett nyilatkozataik, melyekért a tudósító külön-külön mindegyiküket fölkereste. Az Orvostudományi Egyetem SzB-á részéről Tótka Bálint titkár távollétében dr. Tényí Mária docens és G. Szabó Erzsébet, a JATE képviselőiben Möriz Béla titkár, a Tanárképző Főiskola nevében pedig Halász Tibor titkár választott kérdéseinkre.

Az 1965-ös év mennyiben hozott változást az SzB munkájában, szervezetté, hogyan követi a szakszervezet a kor igényeit és hogyan szélesíti kapcsolatait?

G. Szabó Erzsébet: Nagyon jelentős lépésnek tekinthető egyetemünkön, hogy február óta megváltozott a szakszervezeti felépítése. Megszüntettük ugyanis az u. n. intézetbizottságokat, s ezzel a SzB — főbizalmiak — bizalmiak hármas kapcsolatra egyszerűsítettük a strukturát. Ezt annak az érdekében tettük, hogy a közvetlenebb legyen a kapcsolat a dolgozók és az SzB között. Bebizonyosodik már most, hogy lépésünk helyes volt: könnyebb mozgósítani a tagságot, és a volt 365 helyett csak 164 választott aktívval dolgozunk.

Möriz Béla: Ami kapcsolatainkat illeti, teljes mértékben elégedettek lehetünk. Nagy segítséget ad munkánkhoz a pártszervezet elvi politikai irányításával (összekötőnk dr. Papp Ignác áldozatos munkával járul hozzá a mindehez) s az állami vezetés is bevonja a szakszervezetet minden jelentős tevékenységébe. Külön ki szeretném emelni, hogy Ókrós János, a Pedagógus Szakszervezet Csongrád Megyei Bizottságának titkára milyen nagy gondot fordít ránk.

Halász Tibor:

A főiskola szakszervezete néhány éves hullámvölgy után most ért egyenesbe. Ennek alapja a „házon belüli kiegyenlítés”, az például, hogy a titkár, mármint én, pártszervezési tag, vagy a kari tanács tagja egyben szakszervezeti bizalmi is, és ilyen módon közvetlenül hozzá tudunk szólni a problémákhoz a SZB vagy a pártszervezet nevében. A dolgozókhöz pedig azzal is közelebb igyekeztünk, kerülni, hogy stencilizett szakszervezeti lapot jelentettünk meg.

Milyen konkrét formában nyilvánul meg főként az SzB és a dolgozók viszonya, milyen területeken sikerült a legjobban képviselni a dolgozók ügyeit?

Möriz Béla:

Elsőként az érdekvédelmi munkát említeném, s ezzel kapcsolatban a beteglétogatást, táppénzügyekben nyújtott segítséget, valamint külföldi gyógyszerek beszerzését, természetesen az SZTK hozzájárulásával. A Társadalombiztosítási Igazgatóság messzeemenően támogat bennünket. Két beteg dolgozóknak a Bányászszakszervezet közreműködése tette lehetővé, hogy a bányások részére fenntartott jósvatófi barlangüdülőben keressen gyógyulást. Összegetemi szinten 410 személy üdültetéséről gondoskodtunk, ezen belül a Balaton mellé és külföldre is utazhattak dolgozóink, valamint a társaságokkal való csereüdültetés keretében Miskolcon is nyaralhattak. A munkavédelemről is megfelelően gondoskodunk: munkavédelmi felügyelőnk dr. Széll Tamás docens nagy gondot fordít az új dolgozók munkavédelmi oktatására és a védőberendezések beszerzésére.

dr. Tényí Mária:

Bizony, elég nagy terhet jelent így a lakáskérdés, hiszen 234 igénylő van az elmúlt évben mindössze két lakást kaptunk. Az a helytelen szemlélet az alapja ennek az elhanyagoltságnak, hogy sokan ezt mondják: az orvosoknak úgyis van pénzük. Pedig itt elsősorban a kisebb fizetéssel rendelkező kezdő orvosokról, valamint az anyagilag szintén nehezen boldoguló nővé-

rekről, műtősökről van szó, akiknek fizetéséből nem telik alberletre is, meg gyűjtésre is. Ideiglenesen megoldást jelent a nővérszállások létesítése — a közelmúltban tetőtérrel átalakításával két szállást alakítottak így ki 54 személyre — de talán célszerűbb lett volna az építőipar korszerű és szép munkásokhoz hasonlóan egy nővértábor építésébe kezdeni, mely 200—250 férőhellyel nemcsak a klinikák, de a kórházak gondjait is megoldotta volna.

A számadás után milyen tervekkel indulnak az 1966-os évre?

G. Szabó Erzsébet:

Azok ellenére, hogy fentebbi példáink bizonyos nehézségekről tanúskodnak, bizonyos támogatásával és céltudatos munkával ezeket a problémákat meg fogjuk oldani. Családi- és társasházépítési akciókat szerveztünk, fejlesztjük fonyódi üdülőnket és segítünk a központi konyha létrehozásában. Ha csak ezeket, tudjuk megvalósítani úgy, hogy a már említett átszervezéssel közvetlenebb tudjunk tenni a dolgozók és az SzB viszonyát — azt hiszem, akkor is már azt mondhatjuk, hogy léptünk előre.

Möriz Béla:

Az Orvostudományi Egyetemmel közösen lakásépítési programot dolgoztunk ki egy társasház építésére. Szeretnénk a következő évben is növelni dolgozóink kulturális ellátottságát, és a párt- és állami vezetéssel való kölcsönös együttműködésben minél nagyobb segítséget nyújtani problémáinkban. Konkrétan pedig a munkafegyelmel megszilárdításában akarunk nagy eredményeket elérni.

Halász Tibor:

A munkavédelem területén tervezünk jelentős előrehaladást, de már van egy megvalósításra váró szociális feladatunk is: nyolcvanezer forintot költséggel strandkabin építünk, hogy dolgozóink minél kényelmesebben tölthessék el nyári szabadságukat Szegeden is.